

פרקי אבות (3)

יבוא לעשות זאת לשמה (פסחים נ:), שולחן ערוך יו"ד רמו, המלקט (ב).

יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר: יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה. באשתו אמרו, קל וחסד באשת חברה! מכאן אמרו חכמים: כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה - גורם רעה לעצמו, ובוטל מדברי תורה, וסופו יורש גיהנום. (א. ה)

יוסי בן יוחנן איש ירושלים, מהעיר ירושלים, אומר: היה רגיל תמיד לומר שלשה דברים, ואלו הם: יהי ביתך פתוח לרוחה: שהבית שלך יהיה תמיד פתוח להכנסת אורחים כביתו של אברהם אבינו שהיה אהלו פתוח לארבע רוחות השמים כדי שהאורחים יוכלו להיכנס מכל מקום שיבואו ולא יצטרכו להקיף את הבית כדי למצוא את הפתח. ויהיו עניים בני ביתך: קבל את העניים בביתך בסבר פנים יפות, ותדאג תמיד שיהיה להם מקום לאכול ולישון. ואל תרבה שיחה עם האישה: אל תרבה לדבר עם האישה בדברי הבאי שאין בהם צורך (מאירי) ויש שפירשו שמדובר כאשר אשתו נידה שעל ידי ריבוי שיחה עמה עלול לבוא לידי הרגל עבירה. באשתו אמרו: באשתו אמרו חכמים שלא ירבה שיחה, קל וחומר באשת חברו, שלא ירבה שיחה עמה. מכאן אמרו חכמים: כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האישה גורם רעה לעצמו. באבות דרבי נתן פירש שגורם רעה לעצמו על ידי כך שמספר לה קורותיו כך וכך אירע לי עם פלוני, היא מלמדתו לחרחר ריב. כמו שארע עם קורח שסיפר לאשתו מה שעשה משה שהניף את הלויים תנופה, והביאתו בדבריה לידי מחלוקת, וכך מתוך שהוא מספר לה שחבריו גינוהו וביישוהו אף היא מבזה אותו בלבה, וזה גורם רעה לעצמו.

המלקט

יהושע בן פרחיה ונתאי הארפלי קבלו מהם. יהושע בן פרחיה אומר: עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות (א. ו).

עשה לך רב: שתלמד ממנו תורה בקביעות ולא פעם מזה ופעם מזה. וקנה לך חבר: תשתדל שיהיה לך חבר טוב ונאמן, ואפילו אם אתה צריך לתת לו כסף ומתנות בשביל שיהיה מוכן להיות חבר שלך. והוי דן את כל האדם לכף זכות: אם ראית את חברך שעשה מעשה מסוים, שאתה יכול להכריעו לצד חובה ולצד זכות, הכריעהו לצד זכות ואל תכריעהו לצד חובה ותחשדהו בעבירה. במסכת שבת (קכז:), נאמר: שכל הדן את חברו לכף זכות מן השמים גם ידונו אותו לכף זכות. המלקט

יוסי בן יועזר איש צרדה. יוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מהם. יוסי בן יועזר איש צרדה אומר: יהי ביתך בית ועד לחכמים. והוי מתאבק בצפר רגליהם. והוי שותה בצמא את דבריהם (א. ד)

מדברי יוסי בן יועזר שבמשנתנו למדנו שיש לאדם להשתוקק לשמוע דברי תורה מפי החכמים כאדם צמא הנמצא במדבר צחיח המשתוקק למים בכל לבבו ונפשו, וכשהאדם יעשה כך ימצא טעם בתורה כמו שאמרו חז"ל: נמשלו דברי תורה למים מה מים אין אדם נהנה מהם אלא אם כן הוא צמא ומשתוקק להם, אף דברי תורה אין אדם נהנה ומוצא בהם טעם אלא כאשר הוא יגע ומשתוקק אליהם (מדרש רבה שיר השירים). עוד אמרו חכמינו זכרונם לברכה: למה נמשלו ישראל לדגים, שנאמר (בראשית מה, טז): "וידגו לרוב בקרב הארץ?" לומר לך, מה דגים הללו גדלים במים, ובכל זאת כשיורדת טיפה אחת מים מלמעלה מקבלים אותה בצמאון כמי שלא טעמו טעם מים מימיהם, כך ישראל גדלים במים, היינו בתורה, כיון שהם שומעים דבר חדש מן התורה הם מקבלים אותו בצמאון, כמי שלא טעמו טעם תורה מימיהם (עבודה זרה יט.). המלקט

אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק. הוא הקה אומר: אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס... (א. ג)

מסופר במסכת אבות דרבי נתן (פרק ה) שהיו לו לאנטיגנוס איש סוכו שני תלמידים שהיו משננים את דבריו, ששם האחד צדוק ושם השני בייתוס והם היו שונים לתלמידים והתלמידים לתלמידים אחרים, עד שעמדו ודקדקו אחריהם ואמרו: מה ראו אבותינו לומר דבר זה, אפשר שיעשה פועל מלאכה כל היום ולא יטול שכרו ערבית? אלא אילו היו יודעים אבותינו שיש עולם אחר... לא היו אומרים כך. עמדו ופירשו מן התורה ונפרצו מהם שתי פרצות: צדוקים ובייתוסים. למדנו במשנתנו שאין לו לאדם ללמוד תורה, ולקיים מצוות בשביל לקבל שכר אלא הוא צריך לעבוד את ה' יתברך מאהבה מבלי לצפות להטבה ותגמול, וכמו שכתוב (תהלים קיב, א): "הללויה אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאוד" במצותיו נאמר ולא בשכר מצותיו (עבודה זרה יט.). אבל בתחילת עבודת ה' של האדם יעבוד אפילו בשביל קבלת השכר, שמתוך כך יזכה לעבוד גם לשם שמים. כמו שאמר רב יהודה בשם רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה כגון: כדי שיכבדו אותו ויקראו אותו "רב" שמתוך שלא לשמה

נְתַאֵי הָאֲרֵבְלִי אוֹמֵר: הִרְחַק מִשְׁכַּן רַע, וְאַל תִּתְחַבֵּר לְרָשָׁע, וְאַל תִּתְיַאֵשׁ מִן הַפְּרָעָנוֹת (ז.א.)

הרחק משכן רע: התרחק מלגור ליד שכן שהוא רע לפי שאתה עלול ללמוד ממעשיו הרעים, וכן ללקות עמו במפלתו דאוי לרשע ואוי לשכנו. ואל תתחבר לרשע: אל תהיה חבר של אדם רשע ואפילו אם אתה לא עושה כמעשיו מכיון שבודאי תהיה מושפע ממנו כמו שכשאדם נכנס למקום שמעבדים עורות שיש שם ריח רע אפילו שלא נגע בכלום, מכל מקום גופו קלט ריח רע. כך מי שמתחבר לרשע בוודאי שילמד ממעשיו הרעים (מדרש משלי). ואל תתייאש מן הפורענות: אל תחשוב שכדאי להתחבר לאדם רשע כשאתה רואה שהוא עשיר ומצליח בעסקיו, הואיל וזה רק זמני ופתאום תבוא עליו הפורענות ויקבל את עונש.

נאמר במשלי (יג, כ): "הולך את חכמים יחכם": משל למי שנכנס לחנותו של בשם, אף על פי שאינו מוכר לו ואינו לוקח ממנו, הוא יוצא וריחו בגדיו מבושמים, ואין ריחו זז ממנו כל היום. "ורעה כסילים ירוע" (שם): משל לאחד שנכנס לחנותו של בורסקי (מעבד עורות) אף על פי שאינו מוכר לו ואינו לוקח ממנו, הוא יוצא וריחו בגדיו מלוכלכים, ואין ריחו בגדיו זז ממנו כל היום (פרקי דרבי אליעזר כה). *המלקט*

יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶּן שֵׁטַח קָבְלוּ מֵהֶם. יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי אוֹמֵר: אַל תַּעַשׂ עִצְמָךְ פְּעוֹרְכֵי הַדְּבִינִין; וּכְשֶׁהָיִינוּ בְּעָלֵי דְבִינִין עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ, יְהִיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּרָשָׁעִים וּכְשִׁנְפֹטְרִים מְלֻפְנֶיךָ, יְהִיוּ בְּעֵינֶיךָ כְּזָפְאִין, כְּשֶׁקָּבְלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַדְּבִינִין. (א.א. ח)

אל תעש עצמך כעורכי הדינין: כלומר, שאסור לדיין לגלות דינו לאחד מבעלי הדין ולומר לו: תטען טענה זו וטענה זו כדי שתזכה בדין, ואפילו אם הוא יודע שהדין עמו, לפי שעל ידי כך יחשדוהו וידברו עליו רע. וכשהיו בעלי דינים עומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים: כשבעלי הדינים יהיו לפניך תחשוב ששניהם לא דוברים אמת ועל ידי כך תחקור היטב כל אחד ואחד. וכשנפטרים מלפניך יהיו בעיניך כזכאין כשקבלו עליהם את הדין: לאחר שקיבלו עליהם בעלי הדין את פסק הדין, תדון את החייב לכף זכות, שמא טועה היה בדעתו ולא נתכוון לגזול וכיוצא בזה. נאמר בספר שמואל (ב.ה, טו): "ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו", והגמרא דרשה שכשהיה שופט את בעלי הדינים שהיו באים אליו, הוא לא היה מרחם על העני או מכבד את העשיר אלא היה דן את שניהם בשווה, ולאחר שהיה פוסק את הדין, אם נפסק שהעני צריך לשלם כסף לעשיר, אז דוד המלך היה נותן לו כסף משלו במתנה על מנת שיוכל לשלם את חובו ועל ידי כך הוא היה עושה משפט וגם צדקה (סנהדרין ו:). למדנו עוד אזהרה לדיין מדברי רב פפא שאמר: לא ידון אדם לא את אוהבו ולא את שונאו, לא לאוהבו, לפי שאינו רואה לו חובה, ולא לשונאו, לפי שאינו רואה לו זכות (כתובות קה:). *המלקט*

הלכה: ספק ספיקא בברכות הנהנין
נחלקו הפוסקים אם מועיל לעשות ספק ספיקא בברכות הנהנין באופן שיש צד חיוב דאורייתא, ולכן מי שאכל כזית לחם ושבע משאר מאכלים ונסתפק אם בירך ברכת המזון, לדעת הב"ח אינו חוזר ומברך, ולדעת מרן הגר"ע יוסף זצ"ל חוזר ומברך. ומי שאכל פת הבאה בכיסנין באופן שהבצק ללא המילוי הוא בשיעור ג' ביצים (162 גרס), והמילוי משלימו לד' ביצים (216), ושבע מאכילתו, לדעת הב"ח יברך על המחיה, ולדעת הגר"ע יוסף יברך ברכת המזון. ולבני אשכנז יברך ברכת המזון ובתנאי שהכל ביחד מגיע לשיעור שש ביצים. *ספר "הלכות מועד" מאת רב אופיר מלכה שליט"א*

פתגם: אֲשֶׁרֵי אָדָם קָצָא חֲקָמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה משלי

חקירה: רשות היחיד עולה עד לרקיע
משום שנחשב כאילו יש מחיצות עד לרקיע, מדין גוד אסיק, או שהמחיצות שלמטה מספיקות (הגר"ח על הרמב"ם סוכה ד- יא ד"ה והנראה: רמב"ם- המחיצות התחתונות מספיקות) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: עינים כהות

אדם פגש את רעהו אחרי שלא ראהו שנים רבות, והופתע לראותו מרכיב משקפיים על עיניו. נאנח הלה ואמר: אכן, כך דרכו של עולם, שלעת זיקנה עיניו של אדם כהות. דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים. בתורה, שנאמר: "ויהי כי זקן יצחק ותכהינה עיניו מראות". בנביאים שנאמר: "ועלי זקן מאוד... ועיניו החלו כהות ולא יוכל לראות". ובכתובים שנאמר: "נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי". *ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף קעג)*

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הרסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קאריין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'זות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן גייהל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מתה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עוז עזיזה, לינה רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

